

CONSTANȚA

APARE DUMINICĂ

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentu 10 lei pe an

Constanța, 20 Ianuarie 1900.

Orî cine a urmărit ziarul nostru de la început și până acum, când am intrat în al decelea an de existență, a putut observa multe neajunsuri, multe lipsuri de criticat.

De un lucru însă nu ne va putea acuza nimenea pe lume, că adică: am fi lipsit vre-o dată de la datoria patriotică de a vorbi verde, românește, fie orî-când, în orî ce cestiune și în orî-ce împrejurări.

Așa am înțeles noi misiunea începătoare a unei ziaristice române în Dobrogea. — Publicul cetitor ne-a înțeles și ne aprobă, căci, din bunul său îndemn, fără nici o intervenire a nimănuî, nici o singură dată, fără chiar vre-o deosebită insistență din parte-ne, susține foaia, lucru cu totul rar în provincie, iar în Dobrogea neuzitat până acum.

Simțim o deosebită satisfacțiune pentru aceasta, dar avem și un supăr adînc, și acel supăr este că, în exercitarea acestei misiuni, luată asupra-ne în zilele cele mai urîte ale țărânilor dobrogene și ale unei părți a elementului român, puternicii zilei nu ne-au înțeles nici o dată, atît de neapropiată e atmosfera ce învâluie un ziar dobrogean.

Obicinuiți a nu vedea în cei ce se ocupă de lucrul public de cît oameni de afaceri, paraponisiți, orî parveniți, prefectii tuturor regimurilor de pe vremuri n'au privit de cît prin o ast-fel de prismă

foaia noastră și sfortările ce făceam pentru îndrumarea spre bine, a vre unui lucru de interes local, fiind-că nu'și puteau închipui că în oropsita de Dobrogea poate fi altmintrelea de cît cum ne e educația-politică în genere, și toți au plecat..... cum să mai dicem? — ducându-ne dorul; erte-ni-se acest eufemism.

Acestora dar, șefilor de județe, cari n'au avut nici o inițiativă de luat, de nici un fel, asupra diferitelor cestiuni ce au tratat, atribuim noi decepțiunile numeroase ce încercăm. Ei, cari sunt organele directe ale administrației centrale, sunt de vină, că nimic bun n'a venit de sus; că se compromite aci tot mai mult bunul nume al Românilor.

E adevărat că nici guvernele n'au avut tocmai mâini fericite în alegerea acestor șefi. Nu știm dacă unul din cei 20 schimbați la fie-care județ, a corespuns misiunii unui prefect dobrogean. Consecința a fost, pe care o vedem: că Statul n'a făcut în Dobrogea nimic în schimbul decilor de milioane ce a încasat din vîndarea pămîntului.

Afară de un început de șosea, spre Mangalia, noi nu cunoaștem pe unde-va vre-o încercare de îmbunătățire locală, pornită din inițiativa guvernului, spre folosul locuitorilor acestei provincii.

Ne plîngeam de trecutul guvern conservator, că ne trimite aci pe toți Mathusalemii țarei, și citam numele sub-prefectului și ajutorului din o plasă vecină, cari numărau împreună vîrsta de 150

ani, pe cînd șeful aceluî județ nu era nici de cum mai tînăr.

Ce puteau face asemenea oameni, la drept vorbind?

Constatăm acum că ni se trimit oameni mai tineri, dar prea deși: cîte trei de fie-care județ, de un an și 9 luni, de cînd conservatorii au revenit la guvern.

Vom urmări pe actualii prefecti, d-nii D. Stati, despre care aflăm, spre liniștea lucrurilor, că rămîne, că i s'a dat cuvenita satisfacțiune în conflictul cu d-l ministru al lucrărilor publice, și pe d-l N. Rosetti Bălănescu, amîndoi oameni cu experiență și bărbați tocmai în puterea vîrstei,—dînd Dobrogenilor seamă justă asupra tuturor faptelor de conducerea și administrarea județelor, cum am făcut'o tot'dauna, bine-meritînd și de aci înainte de încrederea de care ne-am bucurat atîta vreme în ochii tuturor.

În momentul în care scriem aceste rînduri se fac la reședințele plășilor alegerile pentru consiliile județiene, cîte doi de fie-care plasă, 8 la Tulcea și 10 la Constanța, după cari guvernul va numi direct 4 la Tulcea și 2 la Constanța spre a completa numărul de 12 consilieri ai fie-cărui district.

Ambii domni prefecti fiind noi și streini de provincie, nu știm de vor fi nimerit pe cei mai buni candidați de sprijinit; căci de alegeri neinfluențate n'a fost vre-o dată vorba în Dobrogea. Totul rămînd la buna chibzuire a administrației, credem că acțiunea în alegeri să fie bine cumpănită, în vedere că prefectii nu sunt aci cu

termin nici nu'î stinghiresce aici vre-o ananghie de prozelitismuri politice.

Un lucru propunem d-lor prefeceți conservatori ai Dobrogei: să studieze cestiunea *delegațiilor județene*, desființate la venirea liberalilor, după insistențele fostului prefect de Tulcea, d-l P. Stătescu, supra-numit *Satrapul Dobrogei*; căruia i-a plăcut mai bine să reintroducă formula: «Noi prefectul județului, în calitate de Președinte al Comitetului permanent»... ordonăm și ordonăm mai cu seamă, cutare și cutare lucrare, de sute de mii de lei, de cât amestecul cuiva în asemenea afaceri.

Fără a fi aprofundat până acum această cestiune—nu era de actualitate—impresiunea noastră este că această instituție e necesară și iată unul din motivele noastre.

Dacă fostul prefect d-l G. Cananău ar fi avut împrejurul său trei cetățeni, oameni oare-cum mai independenți de cât niște simpli biurocrați,—cărora nimic nu le-a păsat de juisorii de toate spețele ce l-au încongiurat—n'ar fi putut cădea, poate, sub oprobriul de care a fost acoperit, în urma alegerii actualei pacoste la comuna Constanța, în urma decorațiilor ce a mijlocit, nici s'ar fi comis, consultându-i, păcatele și dezastrele știute, cu cumpărarea și distribuirea sămânțelor astă iarnă. Ar fi avut trei consilieri cu cari, în ori-ce caz, ar fi împărțit cel puțin răspunderea morală de nenorocirile ce a cauzat sieși și județului întreg.

Aceasta e aprecierea noastră, asupra căreia vom reveni.

DOMENIUL STATULUI ÎN DOBROGEA

II

Regimul domeniilor

Se știe că tot pământul Dobrogei, inclusiv pădurile și apele, au fost proprietatea Statului turcesc, locuitorii având numai dreptul de posesie asupra terenurilor ce munceau, și că dar toate aceste bunuri au trecut, la încorporarea Dobrogei, în stăpânirea Statului român.

Proprietățile rurale absolute (mulk) mari, de la 20 sau 100 hectare în sus, sunt chiar până acum foarte rare în toată Dobrogea, aproape se pot număra pe degete.

Proclamația Domnească, la trecerea Dobrogei de către armata română, la 14 Noembrie 1878, făgăduia locuitorilor acestei provincii abolirea dijmei și constituirea proprietății rurale, contra unei taxe în bani, ceia ce s'a și întreprins, în baza unui regulament din anul 1880, încă din anul 1882, până la finele anului 1883, când s'a terminat delimitarea pământurilor rurale de posesie din fiecare sat, de către corpul de ingineri ai Statului major al armatei prin comasarea lor într'un singur perimetru, în locul său partea de marea aleasă de către obștea locuitorilor; tot restul teritoriului comunei numit aici *marea*, rămânând proprietatea Statului, scoasă mai târziu în vânzare, în loturi mari și mici, plătibile în 15 sau 20 ani, mai târziu în 20 și 30 ani, cu prețul de 90 lei hta. sau 80 plată anticipată; pe când pentru terenul de posesie s'a fixat rescumpărarea la 55 lei.

Operațiunea de delimitare a terenurilor de posesiune (miriéc) terminată, s'a început în anul următor, 1884, parcelarea și delimitarea acestor terenuri pe suprafața pământului, dându-se fie-cărui locuitor numărul de hectare la care avea drept după actele (tapiile) prezentate, verificate și admise de Comisia centrală de verificarea titlurilor de proprietate în Dobrogea.

Odată cu această operațiune s'a început și parcelarea și delimitarea loturilor vândute de Stat, în virtutea legii din 1882, în parcele de câte 10 hectare, loturi mici, la țărani, și de 100 hectare, loturi mari, la *ori-cine cerea* un lot sau chiar mai multe, numai să nu fi fost două loturi pe același nume. Familii cu mai mulți copii, au luat de atâtea ori 10 sau 100 hectare, câți membrii erau în familie, fără nici o privire la starea lor civilă, destul numai să fi făcut de fie-care o declarație, pe care să fi pus un timbru de 25 bani.

În interval de 5 ani, de la 1884

și până spre finele anului 1889, ultima antrepriză inginericească, Comisia de parcelare a înstrăinat tot domeniul agricol al Statului, rămas după delimitarea perimetrelor cu tapii, ne mai lăsând pe seama Statului de cât mici prisoase informale, printre capetele diferitelor vechi merele; locurile netrebnice, nefructifere, mlăștinele, nisipistele, pădurile, stufăriile,—câteva întinderi mai mari spre granițele Bulgariei, pe cari n'au vrut nimeni să le cumpere, și 2—3 moșii rezervate în interiorul Dobrogei (*Pantelimonul-Noș*, în județul Tulcea și *Peștera* în județul Constanța) pe cari împreună s'au făcut mai târziu cele 14 sate românești, 12 la graniță, cu țărani din Oltenia mai cu seamă.

Nici o regulă n'a domnit în vânzarea pământului, nici o condiție sau restricție nu s'au pus cumpărătorilor, decât cel mult să fie *român* dacă a fost străin de Dobrogea, și nu pretutindenea; încolo, ori-cine putea să ia unul sau mai multe loturi, mari sau mici ori unde a vrut, fie că a fost sau nu domiciliat în Dobrogea. Neprevăderea de atunci cauzează acum statului dificultăți enorme în buna gospodărie a bunurilor sale din toată Dobrogea, după cum subsemnatul am prevestit'o prin un alt studiu special, intitulat «*Gestiunea economică a pământurilor Statului în Dobrogea*», publicat în Revista «*Dobrogea*», pe când conduceam acum 12 ani unul din ocoalele silvico-domeniale din această provincie.

Vom reproduce în numărul viitor citatele respective, după care vom arăta starea de astăzi a cestiunii domeniilor.

P. Grigorescu

Justiția Civilă și Justiția Militară

(Urmare)

Un alt motiv de nemulțumire, este felul cum se răspunde, la întrebările, ce se pun, conform art. 126 C. J. M. Un singur «da» sau «nu» decid asupra vieții unui om; ar fi cam greu a se cere ca vinovăția sau nevinovăția să fie ho-

tărăta prin 2 contra 3, pentru că e mai drept să ți se cunoască pedeapsa sau achitarea de un număr mai mare de judecători.

Căci ce se întâmplă? Când judecătorii militari se retrag în camera de consiliu, conform art. 125 C. J. M. urmează o mică discuțiune, din care reese că cei mai inteligenți și mai miei în grad, sondează sau află părerea superiorilor și mai ales a președintelui; cum de obicei toate afacurile sunt încurcate, se lasă această latitudine justificată chiar, până la un punct, ca judecătorul să fie indecis atât timp cât durează debaterile și chiar în camera de consiliu, până în ultimul moment, când este obligat să dea un răspuns, din această indeciziune rezultă că el se grăbește și răspunde: *da*, X este vinovat; dar pentru ce aceasta? pentru că în discuțiunile ce s'aun urmat între judecători, predomina părerea de vinovăție. Se va spune că nu se discută, și nu se influențează; din contra, se discută prea mult, și influența vine de la sine, căci cum un căpitan, care poate chiar ai căru ochi nu plac colonelului-președinte, ar mai ațita această supărare votând contra opiniunii șefului. Au fost chiar casuri, când în primul rind, după ce s'aun adunat răspunsurile de la judecători și pentru că președintele era de opinie contrarie, s'a supărat, a început să facă reflecțiuni pe socoteala interpretărilor colegilor săi și după discuție de o oră, se resumă: «vă rog, care sunt răspunsurile d-voastră». «Să începem cu d-l Căpitan Y.....» și iară 'și face d-sa adunarea răspunsurilor, și lucru curios, judecătorii încep să se indoiască, se prefac a se gândi mai matur și în fine răspund: *da*, fără să se gândească că pedeapsa ce urmează după un singur *da*, este munca silnică pe viață (art. 214 C. J. M.).

Cel mai bun mijloc, pentru a remedia acest rău și pentru a nu mai exista nici o bănuială de influența superiorilor asupra celor alți judecători, cred că ar fi a se introduce, următoarea modificare: judecătorilor li se pun 3, 4, sau mai multe cestiuni, îndată ce li se

citește totalul cestiunilor, se cere răspunsurile la fie-care în parte; în loc ca aceste răspunsuri să fie verbale, ar trebui ca fie-care judecător să scrie pe câte-o bucată de hârtie, convingerea sa și după ce se completează, cu numărul judecătorilor, să se citească rezultatul, care să fie trecut în dreptul cestiunei respective; tot astfel să se urmeze pentru cestiunea a doua și cele l'alte, iar la sfârșit în conformitate cu legea să se aplice pedeapsa prescrisă.

Ast-fel nu s'ar ști nici de judecătorii opiniunile fie-căruia, nu s'ar influența de nimic și nici a da naștere la discuțiuni ulterioare, cari n'aun sens și nici conforme cu principiul justiției nu sunt. Cunoșc un cas când un președinte de consiliu 'și a arătat așa de aspru nemulțumirea sa, de felul cum aun judecat cei l'alți membrii în cât 'l-a reclamat Comandantului Divisiei și a cerut ca să fie înlocuți, pe motivul că nu sunt destul de severi sau de militari în apreciațiunile lor.

Necesitatea votului secret, se impune dar și nu ar aduce nici o atingere nici unuia din principiile fundamentale ale justiției militare.

De multe ori militarii sunt aduși înaintea Consiliilor de Război, pentru crime sau delict de drept comun și casurile nefiind prevădute de codul Justiției Militare; conform art. 258 C. J. M. li se aplică pedepsele prescrise de legile penale ordinare și deși se spune că se poate aplica militarilor circumstanțe atenuante, după cum prevede art. 60 C. P. totuși aceasta nu se usitează, căci spiritul de militarie merge mai departe și sunt de o severitate excesivă, aplicând mai în tot d'auna maximum pedepselor prevădute în C. P. Ca să mai fie vorba de interpretări diferite, de comentarii, de a consulta jurisprudențe, de a cita autori spre a se vedea, care a fost motivul fie-căru articol, aceasta ar face să se peardă prea mult timp și nici nu se poate pretinde de la judecătorii provisorii, cum sunt militarii sau jurați.

(Va urma)

Informațiuni

Toată Constanța cunoaște cauza demisiunii prefectului nostru d-l D. Stati; un conflict cu d-l ministru al lucrărilor publice, în cauza unui credit neînsemnat. Afacerea a fost tradusă, de sigur, în Consiliul de Miniștrii, care a tranșat diferentul în favoarea prefectului, făcând pe ministrul respectiv să retragă o observațiune deplasată ce-l făcuse. Revenit din București, alaltă-seară, se dice că 'l s'a dat mână liberă să lucreze cum va ști mai bine, mai ales în cestia consiliului comunal: să'l dissolve sau întregească cu membrii noi în locul celor ce 'și mențin demisiunile. După unii, prefectul ar fi în căutarea unui primar, iar după alții preferințele d-sale s'ar fi fixat deja asupra unui anumit personagiu, rămânând numai ca afișagiul să se facă printr'o *masă* de acele de care personagiul nostru obicinuește să dea numai la țile mari, la vacanțe de primar.

Părerea noastră, în discuțiunea deja încinsă în cercuri ce șcim că sunt serioase, o resumăm în două vorbe: vom combate cu o și mai mare energie tot ce am judecat netrebnic până acum.—Punct.

Aflăm că d-l consilier și oficer al stărei civile Al. Malcoci Petrescu și-ar fi prezentat d-lui prefect demisia, motivată pe anumite fapte de incorectitudine ale colegilor săi, și că prefectul nu iar fi primit-o, îndrumându-l să o trimită direct ministerului, ceea ce d-l Malcoci Petrescu s'a abținut de a face până acum. D-l Prefect i-ar fi obiectat că o asemenea petiție, astfel motivată cum i s'a prezentat, ar fi prea târzie. Vom căuta să aflăm conținutul ei, ceea-ce până acum nu ne-a succes.

Mai aflăm că d-l prefect ar fi rupt unui funcționar superior un cont de vreo- 70—80 lei cheltueli de birje, într'o misiune afară, făcută în interes de serviciu cu un domn consilier județian, pe când județul servește diurne lunare fixe pentru asemenea misiuni. Luat la răspundere, interlocutorul ar fi res-

puns că: așa a fost *uzul* până acum. — Frumos uz; n'avem ce zice.

Ni se spune că furnisorul local al vapoarelor serviciului maritim ar fi aprovizionând vapoarele românești cu zahăr cumpărat din Constantinopole, unde costă ocaua 55 bani, pe când contractul ar fi sunând ca aprovizionarea să se facă cu zahăr local care costă 1 leu și 15 bani chilo, înăă tot așa procede cu mai multe articole de furnituri dîlnice pentru oamenii de pe vapoare, realizând câștiguri colosale pentru sine și cei ce 'i tolerează să frustreze ast-fel fiscul și comuna.

Ne explicăm acum abia de ce capul serviciului respectiv, a stărut atîta să dea pe vechiul contracțiu Ionescu afară, lăsând aprovizionarea să se facă în regie, espunînd pe Stat la un proces colosal pendinte înaintea Tribunalului de comerț din Ilfov. Vom reveni; până atunci n'ar strica o cercetare a lucrului denunțat, spre a se vedea ce e aci adevărat.

Serviciul veterinar comunal lasă de dorit.

Din o întemplantare, de care se plînge d-nul Naie Moloiu d-nului ministru respectiv și primarului reiesă aceasta. — Un țeran aduce doi porci tăiați, îi trece prin barieră, plătește acizul și duce cărnurile în piață, unde d-l veterinar i le distruge, cu tot certificatul de sănătate ce posedă, de la Primăria com. Enișenlia. Una din două: ori cărnurile au fost rele, și atunci nu trebuia să fie lăsate a trece bariera, ori ele erau bune, și atunci cum se explică distrugerea lor? — N'o fi vre-o nouă ediție a fînului de astă-vară? Ne prindem că așa trebuie să fie. — De altmintrelea nici o mirare, căți stăpâni sunt acum la comună!

Locotenentul-Colonel de administrație Costovici a încetat erî Sâmbătă din viață, în urma unei pneumonii duble, de care a suferit-câte-va zile.

Decedatul va fi transportat la Turnu-Măgurele unde 'i este familia.

Piața 23 Noembrie, unde s'au vîdut până acum cărnurile, peștele și zarzavaturile a devenit meidan pentru toate gunoaiele înseși ale Primăriei. Frumos de tot!

Mai au devenit meidan de gunoaie malul Mării despre Hotel Terasa, care a crăpat pe o bună parte sub greutatea zăpezilor și murdăriei grămădită acolo de serviciul municipal.

Halal de administrație comunală.

Listele provisorie de alegători la comuna Constanța s'au afișat astăzi. Avis celor ce au bănuială omisiune și celor ce vor să facă contestații, timp de 2 săptămâni. Numărul alegătorilor e de 465 pe când anul trecut erau 727, sub lărga vedere a d-lui I. Bănescu părintele moral al actualei oblăduiri comunale.

Consilierii județieni aleși sunt: domnii Anastasă Rigani și Aldea Nistor la plasa Constanța; Gh. Golea și I. Roman (avocatul) la Medgidie; Irimia Er. Popa și Chemal Efendi la plasa Mangalia, P. Holban și D. Gheorghiu la Ostrov și probabil Ștefan Bellu și Al. Roșculeț la plasa Hârsova.

BANCA DE SCONT DIN CONSTANȚA

REGULAMENT

pentru
DEPOSITELE VOLUNTARE

Art. 1. Conform art. 16 lit. j. din statute, Banca primește bani în deposit în ori-ce termen.

Depunerii mai mici de un leu nu se primesc.

Depunătorul primește la cel d'antetiu vîrsămînt un libret, care servește pentru înscrierea tuturor vîrsămîntelor ulterioare, precum și pentru retragerea în total sau în parte a sumelor depuse.

Tot în acest libret se înscriu și dobînzile datorite, sau capitalizate.

Libretul va purta semnătura Directorului și a Administratorului Delegat, precum și sigiliul Băncii.

Art. 2. Banca bonifică la depozitele voluntare o dobîndă de 6% pe an.

Dobînzile se calculează la 1 și 15 a fie-cărei luni.

Ele se plătesc la cerere separat, sau odată cu restituirea depozitului.

Dobînzile neridicate se capitalizează din 6 în 6 luni.

Art. 3. Retragerea depozitelor voluntare se face la cerere când suma nu trece de 5000 lei și sub aviz de zece zile când suma trece de 5000 lei.

Art. 4. Simpla prezentare a libretului e suficientă pentru ca asupra lui să se facă ori-ce restituiri, sau plată de dobîndă în mâinele titularului libretului.

În caz de moarte a titularului, restituirea se face către erzii sei, după autorizarea specială a justiției.

Când titularul cade în faliment, restituirea se face în mâinile sindicului falimentului.

Procurele pentru restituiri sunt valabile, dacă sunt speciale și legalizate de autoritățile competente.

Tatăl și mama, precum și tutorele pot fără procură să retragă depozitele făcute pe numele copiilor lor.

Art. 5. Când se retrage întregul sold, libretul se anulează și se reține.

Art. 6. Pierderea libretului se notifică înscris Băncii. Anularea libretului se publică prin «Monitorul Oficial» cu spesele titularului. După o lună de la publicare se poate solda libretul pierdut.

Art. 7. Depunătorii odată cu primul vîrsămînt fac o declarație înscrisă, prin care 'și iaă obligațiunea de a accepta condițiunile din acest regulament.

Art. 8. Înscrierea de primiri și restituiri pe libret va semna de Director și de Casierul Băncii.

Acest regulament s'a aprobat de Consiliul de Administrație al Băncii în ședința sa de la 23 Mai 1900.

Președinte, **M. KOICIU**

MEMBRI		Al. N. Zissu
		P. A. Holban
		Al. Cosma
		D. Bărbulescu
		Ieremia Er. Popa
		Aldea Nestor
		Luca Ionescu

CENSORI		L. A. Lascaridis
		V. Paspatti